

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

3. štev.

V Ljubljani, dne 1. februvarja 1896.

VI. leto.

Narodni rešitelji.

Naša katoliška stranka je sedaj prišla z geslom, da je le duhovščina rešila Slovence narodnega pogubljenja. To se je upal trditi gospod Klun v deželnem zboru pri verifikacijski debati in seveda to nekako pripisoval za zaslugo svoji stranki. Tu pač moramo reči, da g. Klun pripisuje svoji stranki zaslugo, katera jej ne gre. Radi priznamo, da so za probujenje našega naroda delali in še delajo duhovniki, a ti duhovniki največ ne pripadajo mej somišljenike naše katoliške stranke. Vsaj naša katoliška stranka niti ne čisla delovanja teh mož. Kako sodi o naših duhovnih pesnikih Gregorčiču in Aškercu, je pač dovolj znano in ni potrebno, da bi tukaj še posebno omenjali. Cenijo niti nedostojno zaslug za naše slovstvo in naš napredek zaslužnih škofov Mateja Ravnikarja in Antona Martina Slomškega, kajti drugače bi gospod Klun ne bil trdil, da še noben škof ni toliko storil za Slovence, kakor sedanji škof, dr. Missia, o katerem se pač malo drugzega posebnega vé, da je zasejal in neti prepir v deželi. Gospod Klun morda že identifikuje svojo stranko slovenskim narodom, za njo je sedanji škof zares veliko storil, a njegove zasluge za slovenski narod so dosedaj pač jako majhne in se ne morejo s tem primerjati, kar so

storili Slomšek, Ravnikar in pa pokojni Wolf, kateri je nam Slovincem pripomogel, da smo prišli do dobrega slovarja. Pravi Slovenci mu bodemo vedno ohranili hvaležnost, naj ga naša katoliška stranka, navdušujoč se za sedanjega višjega pastirja, pozablja. Kakšne so zasluge Missie, je pač viditi iz tega, kar so katoliški poslanci povedali. Škofijski list je dobil slovenski naslov, kajti po vsebini se ni drugzega premenilo, da je morda bolj latinsk nego poprej in v škofiji so se pri nekih popravah neki nemški napisi zamenili s slovenskimi. Mi radi priznavamo, da je to nekaj, a je jako malo, in slabo mora biti z Missievimi narodnimi zaslugami, da se je to že moralo šteti v posebne zasluge.

Te zasluge niso v nobeni primeri s škodo, katero je nam škof Missia napravil s svojo politiko v deželi, ko je zasejal prepir, in pa s tem, da v deželnem šolskem svetu njegov odposlanec dr. Klofutar brani in zagovarja na vse kripilje nemškutarijo. Pač boljše bi bilo, ko bi se o narodnih zaslugah sedanjega škofa Missie lepo molčalo.

Duhovščina je prejšnje čase zares delala za narod, a ne sama, temveč v zvezi s posvetnimi rodoljubi. Sem-

LISTEK.

Vsaka reč gre do tretjega rada.

Povest. Spisal Lev Štorman.

III.

(Dalje.)

Ona, skrbna, ki si je prizadevala, ljudem ustreči, ko se je k petju vadila, je mirno opomnila orglarja, naj bi za praznike še kakšno novejšo pesem na vrsto spravil, ne same postarane. A orglar, ki je bil visok, odkar se je po gosposko oženil, užaljen na časti: češ ona me bo učila kaj peti? iskal je nato pike, da ji je zapovedal: „Ti mi nimaš več na kor priti!“

Seveda je bila Zefka osupnjena zavoljo tega, a kaj si je hotela. — In kjer je že eno ponižanje, se rado še

drugo ugnezdi. Tako je bila poparjena tudi zavoljo očeta svojega, ki je ob poslednji volitvi nehal župan biti. Ubožica bila je, kakor še nikoli, potrebna tolažila od kod.

Kakor nalašč ravno prav je prišel snubec, ki je prašal za njeno roko. Četudi ni bil Bog si ga vedi kak izvanrednež, zdel se ji je primeren, a ker je imel tudi srednje posestvo — na kar se največkrat ozira¹⁾ — doma

¹⁾ Pa se velikokrat goljufa. V Podlogu je bil, ni še dolgo od tega, kmetič, ki se ni mogel oženiti. Na velikih krajih je prašal, pa nobena ga ni marala, katera ga je dobro poznala. Ko se pa bahačasto s posojenim konjičem in koleseljnom na Dolenjsko pelja po nevesto, jo kar dobi „na ogled“. Pokaže ji tujo goščo in sosedovo njivo z vsejano pšenico rekoč: „Vse to je moje!“ in roke po hlačah vrže. Naredijo. Zvito pa je tudi vrnil potem posojeno opravo, prosil je, da je nje lastnik po noči sam prišel: in jo ukradel! Kako pa je ob času žetve bilo, in ko je treba bilo drva napravljati, molčim, misli naj si vsak sam. (Op. pis.)

tertja je res duhovščina ložje kazala svoje narodno prepričanje, ker so zanjo bile razmere ugodnejše. Že zgodaj pa najdemo posvetnjake delati na narodnem polju in nikdar nismo bili brez njih. Kakor je posvetni stan imel svoje nemškutarje, tako jih je tudi duhovniški. Lani je minolo trideset let, ko je duhovska oblast bila izdala neko ponemčevalno naredbo, kateri so se tedanji slovenski narodnjaki na vso moč upirali. Šole so tedaj bile namreč popolnoma v duhovskih rokah. Posebno pri višji duhovščini se je večkrat opazovalo mrznenje do slovenskega slovstva in našega narodnega napredka, kakor pri višjem državnem uradništvu.

Bili so pa duhovniki, ki so preganjali narodno knjigo. Tako si je kranjski dekan pridobil s tem žalostno slavo, da je ukazal sežgati več rokopisov našega najboljšega pesnika. Pa je še nekaj družega, kar ni prezreti. Nekateri duhovniki so le zaradi tega se navduševali za nemščino, ker naše slovstvo še ni bilo vsestransko razvito in se na njega podlagi narod vsestranski izobraziti ni mogel. To so ljudje, kateri so radi videli narod v temi. Čim bolje se je slovensko slovstvo razvilo, tem manj prijazni so se ti gospodje kazali slovenskemu narodu. Če se je pojavil le kak pesnik ali pisatelj s širšim obzorjem, precej so padli s cepci po njem. Celo pokojni Erjavec ni bil v milosti pri njih, kar se je posebno dobro videlo in spoznalo iz notice v „Slovenec“ ob smrti njegovi, v kateri se je omenjalo to, da je tudi slovenski „pisaril. Tako je naznanil organ naše katoliške stranke smrt jednega prvih slovenskih pisateljev.

Pri vseh zaslugah naše duhovščine za slovenstvo moramo le konstatovati, da pravo veljavo jej je pridobila le naša posvetna inteligenca. Poprej je bila naša slovenščina le jezik kmetov, hlapcev in dekel, v salonu ni imela mesta. Naš krasni spol po mestih se je je sramoval. Pred dvajsetimi leti si v Ljubljani na javnih mestih le redkokdaj slišal slovensko govorico. Posvetno slovensko razumništvo je pa doseglo veljavo slovenščini tudi v boljših krogih. Tudi večino bojov za pravico našega jezika v uradih je izvojevalo naše posvetno razumništvo, zlasti naši beležniki in odvetniki.

s Kranjskega tam za Savo (kraja ne smem imenovati), kar se ji je tudi imenitno zdelo: da iz druge dežele; udala se je brez ugovora in odloga. Hitro postala je nevesta!

In že takoj drugi dan so šli „na oklic dajat“. Prijatelj je medpotno opomnil: „Kaj pa, ne boš Leona vzela?“

„Če pa nič ne reče.“

V nedeljo pa je novica s prižnice o nevesti Zefki različno dirnila ljudi. Leona je speklo v srce, slišavši oklic. Ko je služba Božja minila, jo hitro potegne domu, ker zdelo se mu je, da ga ta in oni nenavadno motri. Takoj se odloči, pismo piše:

Draga prijateljica!

Ne morem drugače, da po tem suhoparnem pisanju stopim pred te, predno premeniš svoj samski stan. Ne

Narodna društva podpira največ svetno razumništvo, posebno poslednja leta se je duhovščina, kolikor jo pripada taboru naše katoliške stranke, popolnoma odtegnila narodnim društvom.

Sploh pa resolucije katoliškega shoda nam najbolje dokazujejo, kako ozek okvir so si postavili za narodno delovanje ti novodobni rešitelji slovenskega naroda. Jedino slovensko ljudsko šolo in pa slovensko katoliško gimnazijo v Ljubljani, to je vse. Nobene daljše želje v šolskem oziru nimajo, ne gledé slovenščine v državnih srednjih šolah na Kranjskem, niti v drugih slovenskih pokrajinah.

Sicer pa baš gospodje, ki so člani naše katoliške stranke, ne kažejo posebne zmožnosti za duševno delovanje. Vse njih moči pa popolnoma izrablja politika, a tudi v tem oziru se ne morejo ponašati z lastnimi velikimi nazori, temveč so le plagiatorji tujih vzorcev. Najbolje je te dni „Slovenec“ sam potrdil to nezmožnost. Lani so jedenkrat v Celju se bili zbrali somišljeniki naše katoliške stranke in sklenili, da osnujejo Leonovo družbo na Slovenskem, ker so slišali, da imajo Nemci nekaj takega. Ta družba bi gojila znanosti na katoliški podlagi. Od tistega časa pa nismo o novi družbi ničesa slišali. „Slovenec“ pa sedaj priznava, da je družba ostala le „lepa misel“ in pozivlje gospode, da naj se resno stvari lotijo. To, da je ta družba ostala lepa misel, pač dokazuje pomanjkanje sposobnih močij v taboru naše katoliške stranke. Časa imajo gospodje dovolj, pa bi ga še več, ko bi se malo manje za politiko brigali. „Slovenec“ je sam takorekoč priznaval, da so njegovi somišljeniki gledé kulturnega delovanja suha veja, na kateri ničesa ne raste. In taka stranka si upa domišljati, da je narod slovenski rešila pogina.

Kako je pa ondu s politično zavednostjo, kjer ima duhovščina vso moč, smo baš pri letošnjih volitvah videli na Tirolskem. Kakor smo iz dobrih katoliških listov izvedeli, je ondu na kmetih narod tako malo zaveden in tako ravnodušen za javne stvari, da jih v mnogih občinah niti toliko ni prišlo k volitvam, kolikor je treba voliti volilnih mož. V jednom kraju še celo nobenega

da bi te vznemirjal, le ker me je prevzelo, ko so te nevesto oklicali. Če bi jaz bil v drugačnih razmerah, morala bi moja biti, saj sva si v očeh brala jednaka srca, kadar sva se spogledala. Pa kaj hočem?! Dalje zdaj pisat mi pa moja značajnost ne pusti, in ker tudi tebe značajno in pošteno poznam, upam, da me ne bo š opravljal s tem pismemcem, in ti voščim srečo z dragim zaročencem Leonče.

Pismo izroči pošti, nalašč menja krono, če tudi je imel 3 kr. drobiža, ki jih je treba za marko v bližnjo vas, in sveti križ Božji, naj se zgodi kar hoče.

V ponedeljek, ko je nesla že dobro znana nevesta obleko za poroko delat, je peljala pot mimo poštne hiše. „Vi imate pa eno pismo na pošti,“ zakliče jo postrežna poštarica.

„Tako!“

kmeta ni bilo k volitvam. Tako budi narod duhovščina. Sklepajoč ta članek, naglašamo, da so Slovence vzbudili iz narodnega spanja duhovniki in posvetnjaki po vza-

jemnem delovanju, a mej temi ni duhovnikov z nazori naše katoliške stranke. Ona nima še pravice pripisovati si rešenja Slovencev.

Deželni zbor kranjski.

V seji dne 16. januarja je poslanec Hribar stavil nastopni predlog:

„Visoka c. kr. deželna vlada se naprosi predložiti državnemu zboru načrt zakona, s katerim bi se za obrtnostne podjetbe, ki se v mestu Ljubljani ter v katasterskih občinah Spodnja Šiška, Vodmat in Glinice na novo ustanové v teku petih let, dovolile one davčne in pristojbinske olajšave, kakor so se z zakonom z dne 10. avgusta 1895. drž. zak. št. 131 dovolile za tržaško okolico in katastersko občino Milje.“

Poslanec Pfeifer je potem utemeljeval svoj predlog o odpravi legalizacije in ponavljal fraze, katere so njegovi somišljeniki že mnogokrat premleli na raznih shodih.

Pri proračunu o gledališkem zakladu, o katerem je poročal poslanec Hribar, je poslanec Žitnik ugovarjal, da bi se ljubljanskemu županu dovolila reprezentacijska loža. Poslanca Majaron in Hribar sta odgovarjala Žitniku, sklicujoča se, da mestnemu županu gre gledališka loža, ker je mesto dalo 36.000 gld. za zgradbo gledališča in 3000 daje vsako leto za slovenske predstave. Večina se na Žitnikovo ugovarjanje ni ozirala.

Odobrili so se računi bolniškega, blazniškega in porodniškega zaklada. Poročevalec baron Schwegel je omenil, da so stroški zaradi tega nekaj večji, ker se je upeljala v bolnici električna razsvetljava in poseben način kurjave, in naglašala, da so bolniški zavodi na čast deželi. Predlagal je, da se izreče zahvala in priznanje kranjski hranilnici, ker je sklenila zidati hiralnico za 200 bolnikov in bolnike z vsem preskrbeti.

Šolskim sestram v Trnovem in Notranjskem se je letna dotacija za njih šolo povišala na 800 gld. in dovolilo 100 gld. podpore.

Odpečativši vrstice, zdihne sama sebi, sem si mislila to! V kupico ravno došlega veselja se ji vmeša grenek pelinovec. Poprej zadovoljna, postala je zdaj otožna. Domu prisedša pa je znamenito pismo očetu pokazala, rekoč: „Kam se nam je tako mudilo?“

„Vidiš, koliko imaš snubcev, raduj se.“

Vsebinska listova je potem krožila od očeta do matere, od matere do sosedice, in od te seveda dalje in dalje, da ga je kmalu cela fara znala. Zategadelj mislim, da nikakor nisem se pregrešil proti njega pisalcu, ko sem ga objavil, saj ima dovolj moralne moči.

Leon je mirno čakal izida. Zefkin oče mu je priložno dejal: „Zakaj se nisi poprej oglasil?“

„Jaz nisem nič slutil, da kaj kujete.“

„Seveda, kako boš pa vedel, bili smo urni, da še bližnji sosedci vsi zvedeli niso.“

Daljna debata se je bila unela o prošnjah za zgradbo ceste od meje logaškega okraja do Žirov po Sovriški dolini. Poročevalec Lenarčič je predlagal, da se stvar izroči deželnemu odboru, da drugo leto stavi primerno predloge. Poslanec Lavrenčič in Modic zagovarjata Sovriško progo. Dr. Tavčar pa pravi, da se ne more postaviti na stališče predgovornikov. Stvar še ni tako godna, da je jedino ta zveza prava. Vprašanje je v prvi vrsti, na kak način naj se dobé ogromni stroški. Cestni odbor se je izrekel proti cesti in Žirovska občina je gledé nje jako hladna. Cesta, teci kjerkoli, bo stala 50.000 gld. Ali naj jih pokrije cestni odbor ali občina? Ali so vse koristi vredne, da bi morala občina Žire toliko žrtvovati? Taka vprašanja se ne smejo tako lahkomišelnostno razpravljati. Povod, da sem se oglasil, je, da se je s to cesto agitiralo pri volitvah; kandidatov sin je strašil volilce v Žireh: Če bode te volili tega in tega, dobite cesto, če ne, pa ne. Pri takih rečeh je treba trezno presojudati. Deželni odbor naj stvar objektivno presodi in preudari, ali bode ta cestni odbor, oziroma občina mogla nositi dotične stroške, ne da bi nastala kaka finančna kriza.

Lavrenčič je skušal utajiti, da je s tem agitiral in nedostojno napadal dr. Tavčarja, ne da bi ga deželni glavar poklical k redu.

Več prošenj o cestnih stvareh se je izročilo deželnemu odboru v primerno rešitev oziroma, da drugo leto stavi deželnemu odboru primerne predloge.

Dne 16. januarja je deželni zbor rešil proračun normalno-šolskega zaklada. Poslanec dr. Schaffer se je pri tem še pritoževal gledé nastanjenja višje gimnazije. Deželni predsednik mu je pa obljubil, da se bode še letos zidalo novo šolsko poslopje. Poslanec Kersnik je pa iz-

„In razderete še tudi lahko.“

„Dekle ima že are 50 goldinarjev.“

„Ko bi jaz več imel, tedaj bi še boljše...“

Razšla sta se. Svatba se je pripravljala, če tudi je dosti domačinov odmajevalo, češ, težko bo dobro, naglica ni nikjer prida, posebno še pri ženitvi. — A vkljub neutešljivemu nevestinemu joku je bila že tretjič oklicana in stala pred altarjem, da priseže izvoljenemu ženinu zakonsko zvestobo.

Župnik, moder mož, kateremu se je deklica potožila, napravil je ostro pridigo pred poroko, ki se dá v jedro stisniti: zdaj je še čas s pred altarja uiti!

Zefka, volji starišev udana (in zraven najbrž na kazajoče premoženje navezana) pustila se je zavezati s potrdilom trikratnega „da!“

(Dalje prihodnjič.)

rekel željo, da se učiteljsko mesto v Motniku uvrsti v III. plačilni razred. Četudi je deželni predsednik rekel, da temu ne bode mogoče ustreči, vendar se je deželni zbor pridružil Kersnikovi želji.

Odobril se je proračun kmetijske šole na Grmu.

Podpornemu društvu za odpuščene kaznjence je deželni zbor dovolil 50 gld.

Dr. Majaron je poročal o prošnji vasi Raka za podporo za napravo vodovoda in predlaga, naj se v ta namen dovoli iz deželnega zaklada 30% proračunjene potreščine v znesku 4586 gld., ako se ostali znesek pokrije z državno subvencijo in pa s prispevki udeležencev.

Poslanec dr. Tavčar je rekel, da je on vedno rad podpiral prošnje za vodovode. V tistih časih, ko sem smel še zahajati v kranjske farovže, sem prežil nekaj časa v Raki, in zato vem, če kaka vas, je potrebna Raka vodovoda. Kadar nastane suša, nimajo za živino vode. Priporočam deželnemu odboru, naj postopa kar najhitreje in ne prestrogo.

Poslanec Povše je poročal o pospeševanju vinarstva na Kranjskem in stavil naslednje predloge: 1. Trtnica za vzgojevanje trt pri deželni prisilni delavnici ostane tudi še 1896. leta ter se bode razširila, ako bo zadostno število ameriških trt. Zraven te trtnice se napravi matičnjak za ameriške trte. 2. C. kr. vlada se naprosi, da za trtnice potrebne ameriške trte brezplačno prepusti. 3. Ceno cepljenim ameriškim ukoreninjenim trtam določ deželni odbor, ki pa jih revnejšim vinogradnikom, kmetijskim podružnicam in občinam sme tudi brezplačno odajati. 4. Revnim vinogradnikom, kateri so vsled trtne uši prišli v stiske, sme deželni odbor dovoljevati brezobrestna posojila, katera pa za vsakega posameznega posestnika ne smejo presegati zneska 200 gld., če vlada dovoli jednaki znesek. 5. Potni pavšal vinarskega potovalnega učitelja se od letnih 400 gld. zviša na 600 gld. ter se mu dovoli pisarniški pavšal 50 gld. na leto. 6. Za stroške v svrhu pospeševanja novega vinarstva dovolijo se za 1896. leto sledeči zneski iz deželnega zaklada a) Za trtnice z matičnjakom pri deželni prisilni delavnici vred 3000 gld., b) za vinarskega potovalnega učitelja 1450 gld., c) za denarne podpore kmetijskim podružnicam in občinam za uzorne vinograde, kakor tudi revnim vinogradnikom 1500 gld., d) za kemična preiskovanja vinogradske zemlje 150 gld., e) za brezobrestna posojila 20.000 gld., skupaj 26.100 gld.

Rešilo se je še nekaj prošenj. Večina se jih je odstopila deželnemu odboru v primerno rešitev.

Dne 22. januarja sta poslanca dr. Tavčar in Povše utemeljevala svoja predloga gledé obnovenja pogodbe z Ogersko, poslanec Klun je pa utemeljeval svoj predlog gledé pridruženja Kranjski žumberškega in marijindolskega okraja. Rešilo se je nekaj prošenj. Mej drugim se je odklonila prošnja črnomaljske občine za odpis dolga 4890 gld. Poročevalec Murnik je predlagal, da se prošnja odkloni, ker bi sicer druge občine tudi prišle s podobnimi prošnjami.

Poslanec dr. Tavčar ugovarja, sklicuje se na že večkrat priznano slabo materijelno stanje črnomaljske občine. Argument nevarnega precedensa ne velja, ker v gotovih razmerah je vendar treba rahlobe in milosti! On nasvetuje: prošnja se izroča deželnemu odboru, da poizveduje o navedenih okolnostih ter v prihodnjem zasedanju vnovič poroča. Pri glasovanju pade Tavčarjev predlog, proti kateremu glasujejo vsi klerikalci. „No, gospod župnik Schweiger! Vi sedite? Kje je sedaj Vaša belokranjska beda?“ vsklikne dr. Tavčar.

V seji dne 24. januarja je poslanec Hribar utemeljeval predlog o ustanovitvi deželne živinske zavarovalnice. Govornik opozarja, da se je tudi že v kranjskem deželnem zboru govorilo o zavarovalstvu. Tako je Šuklje predlagal prisilno zavarovalstvo, a vlada sodi, da je to stvar države. Vse dežele, ki so se doslej bavile z zavarovalstvom, so se bavile le z zavarovanji, za katere je že izdatno skrbjeno, ker je pa o tej stvari kaj lahko govoriti, so gospodje se tega zavarovanja držali. Še je veliko tacihi strok, ki se dajo potom zavarovalstva ugodno rešiti. Taka stroka je živinska zavarovalnica. Važnost zavarovanja živine je vidna iz tega, kaj je živina za našega kmeta. Koliko se le živine izvaža iz naše države, vrh tega pa še izdelkov, dobljenih vsled živinoreje. Mesta imajo tendenco, da se hitro razvijajo; čim večja bodo mesta, toliko več bode treba mesa, toliko večje važnosti bo živinoreja. Mej vsemi kronovinami stoji Kranjska na 4. stopnji, ker 34-27% vsega sveta spada na travnike, pašnike in planine. Po štetju l. 1890. se vidi, da se število živine čedalje bolj množi in sicer jako izdatno. Zlasti se je povzdignila konjereja in govedoreja, dočim se je število koz in ovac vsled pogozdovanja sveta zmanjšalo. Da se na Gorenjskem ni pomnožilo število goveje živine, tega so menda krivi hudi boji gorenjskih kmetov za pašo. Živinoreja se je torej izdatno povzdignila, a da napreduje, treba je skrbeti, da je bo kmetovalec tudi v polni meri deležen. To se da doseči, če se ponudi kmetu prilika zavarovati svojo živino zoper bolezni itd. Če bi kmet imel to priliko, bi ravno mali posestniki z veseljem segli po tej dobroti. Dozdaj nima kmet družega povračila od tistega, katero dobi, če se mu živina pobi. Ne bo torej odveč, ako se deželnemu odboru naroči, naj preštudira tehtno to vprašanje in naj o tem poroča v prihodnjem zasedanju. Ali naj se ustanovi deželna zavarovalnica ali privatna, katero bi dežela podprla z jednokratnim prispevkom? Boljša bi bila na principu vzajemnosti ustanovljena privatna zavarovalnica. Če bi kranjska kmetijska družba ustanovila s pomočjo dežele tako zavarovalnico, bi vlada dala gotovo svoje živinozdravnike na razpolago. Ogerska nas utegne prehiteti. Tam se vrše že preiskave gledé splošnega, neprisiljenega zavarovanja živine. Predarlska ima privatno zavarovalnico, ki jako lepo prospeva. Na Pruskem je ta stroka zavarovanja jako lepo razvita. Z ozirom na delovanje predarlske zavarovalnice in drugih zavarovalnic je upati, da bo tudi kranjska zavarovalnica brez težav izhajala. V formalnem oziru predlaga govornik, naj se njegov predlog izroči upravnemu odseku. Sprejeto.

Potem je pa poslanec Žitnik utemeljil svoj predlog o osnovi deželne zavarovalnice proti požaru, toči in živinskih boleznim.

Ko se je na to rešilo nekaj prošelj, se je seja zaključila. — V torek je zbor sklenil, da se odpravi legalizacija za zemljeknjižne listine do zneska 100 gl.

Politični pregled.

Državni zbor se snide sredi meseca februarja in mu vlada predloži volilno reformo. Vlada upa, da državni zbor reši volilno reformo še letošnjo pomlad.

Državno sodišče je sedaj odklonilo ugovor krščanskih socialstov proti razpustu mestnega zbora dunajskega. Pritožitelji pa najbrž niti sami niso verjeli, da bi dosegli kak uspeh. Kdaj bodo volitve dunajske, se pa še nič ne vé. Krščanski socialisti so v deželnem zboru vprašali namestnika, pa jim je odgovoril, da okrajni glavar Friebeis že dela potrebne priprave. Vlada sama ne vé, kdaj bi zanj bilo naugodnejše.

Dva nova ministra. Osnovano se je novo železniško ministerstvo in se mu izročile železniške stvari, katere je dosedaj imelo ogersko ministerstvo. Ob enem je pa novo ministerstvo prevzelo posle generalnega ravnateljstva državnih železnic, katero se je odpravilo. Železniškim ministrom je imenovan podmaršal baron Guttenberg, ki izvira iz stare avstrijske plemenite rodbine. Jeden njegovih prednikov se je odlikoval v boju proti Turkom, drugi je zopet bil župan dunajski. Sedanji minister je bil namestnik načelnika generalnega štaba, prej pa načelnik železniškega oddelka v vojnem ministerstvu. Govori se, da je jako izveden v železniških stvareh. Sicer pa Slovanom ne bode prijazen, kajti razun nemščine ni več nobenega avstrijskega jezika. Dr. Ritner je pa imenovan gališkimi ministrom. On ima v ministerstvu zastopati le gališke koristi. Po rojstvu je Poljak. Bil je nekaj časa vseučiliški profesor, potem je pa služboval v učnem ministerstvu in bil naposled prvi načelnik v učnem ministerstvu. Prerokovalo se je, da se bode ob enem imenoval minister za Češko, a ta želja se ni izpolnila.

V češkem deželnem zboru se razmere mej Nemci in Čehi vedno le slabšajo. Nemci bi radi, da bi se dovolilo, da bodo v deželnem odboru in v vseh odsekih jednako Nemcev, kakor Čehov. Čehi temu načelno ne ugovarjajo, a pravijo, da naj kaj tacega vpeljejo najprej na Moravskem in v Šleziji, kjer so Nemci v večini. Grozno sta Nemce razdražila dva predloga Mladočehov. Pacák je

je predlagal, da morajo na Češkem vsi uradniki biti večji obeh jezikov, Kramář pa, da se cesar v posebni adresi naprosi, da se dá kronati za češkega kralja. Ravno tako jezni so pa Nemci zaradi tega, da je šolski odsek deželnega zbora sklenil pomnožiti število odposlancev praškega mesta v nemškem oddelku okrajnega šolskega sveta s štirih na osem. Nemci bi potem v tem svetu več tako samovoljno ne gospodarili in ne mogli čezmerno pospeševati nemškega šolstva v Pragi, kar sedaj delajo na škodo mestne občine. Nemci že preté, da ostavijo deželni zbor, ali nikdo jim verjeti noče.

V moravskem deželnem zboru so češki poslanci zahtevali, naj se pomnoži število slovanskih srednjih šol v toliko, da bodo Slovani jednakopravni z Nemci. Nemci so pa temu ugovarjali, češ, da je večje število nemških šol opravičeno, ker so mesta nemška, prav kakor bi gimnazije in realke bile le za mesta. Trdilo se je tudi, da češki otroci radi hodijo v nemške šole. Češki poslanec Začek je pa na take trditve odgovoril, da češki otroci morajo hoditi v nemške šole, ker čeških ni.

Srbija in Črnogora se približujeta. Srbski kralj snubi jedno hčer črnogorskega kneza. Če tako srbska kraljeva rodbina stopi v sorodstvo s črnogorsko, bode to tudi zboljšalo odnošaje mej Srbijo in Rusijo. Knez črnogorski je dober prijatelj ruske carske rodbine.

Italijani so v Afriki zgubili utrdbo Makale. Abesinci so pa italijanskemu podpolkovniku, ki je junaško branil to utrdbo, dovolili, da sme oditi s svojimi vojaki in orožjem. Tako je ta poveljnik to trdnjavo s častjo zapustil.

Turčija. Sedaj mirujejo kristijanje, pa se puntajo mohamedanski Kurdi. Turki so zatorej morali v Azijo poslati svojih vojakov.

Na Kubi se Špancem dobro ne godi. Ker je vstaja naraščala, je vlada že odklicala dosedanega glavnega poveljnika Camposa, in povelje izročila nekemu drugemu generalu. Če bodo sedaj Španci kaj srečnejši, se prav ne vé.

Slovenske in slovanske vesti.

(Opomin naročnikom.) Naročnike, kateri so z naročnino še na dolgu, opozarjamo, da svoj dolg hitro poravnajo, kajti s prihodnjo številko bode jim sicer list ustavljen.

(Novi deželni odbor.) V deželni odbor voljeni so izmej poslancev veleposestva dr. Adolf Schaffer, izmej mestnih zastopnikov Ivan Murnik, izmej zastopnikov kmetijskih občin Fran Povše, iz vsega zbora pa dr. Ivan

Tavčar. — Za namestnike so voljeni: Alfonz baron Wurzbach, Janko Krsnik, Ignacij Žitnik in dr. Danilo Majaron.

(Vabilo k družbi sv. Mohorja.) Naši č. gg. poverjeniki se morajo mnogo truditi, preden naberejo toliko število udov, kolikor jih je štela Mohorjeva družba v zadnjih letih in zlasti v ravno preteklem letu. Potem pa, ko dojdejo vpisovalne pole v Celovec, je mnogo dela, da

blagajnik vse zneske uknjiži, vse ude pregleda ter nove zapiše v bratovske bukve in na podobice, pôle pa uredi za imenik in natisk; a kaj je še dela potem, preden tiskarna ves ogromni imenik dovrši! Da vse to doženemo o pravem času, treba je, da novi in stari udje za časa pristopajo k družbi. Naj se to že zdaj godi; saj ne bo več dolgo, ko po družbenih pravilih nabiro končamo. Do dne 5. sušca je skrajni čas, do katerega imajo gg. poverjeniki doposlati vpisane ude in udnino; kdor se oglasi pozneje, nima pravice do vseh knjig po enem goldinarju, ampak mora plačati za knjige po pravilih toliko, kolikor po knjigarnah, in tu veljajo knjige še čez 3 gld. 50 kr. Zatorej prav lepo prosimo častite naše poverjenike, vse duhovnike in rodoljube, naj ob vsaki ugodni priliki v cerkvi, kakor zunaj cerkve zopet svojo zgovorno besedo zastavijo v korist Mohorjeve družbe in njenih udov, da nas letos ne bode nikakor manj, ampak kar mogoče še več od lanskega leta. Seveda bo to že težko šlo, zakaj v nekaterih župnijah so — hvala Bogu — že na vrhuncu in ne morejo više, a z druge strani je le še dosti krajev, kjer bi se dalo še mnogo udov pridobiti, ako se ljudstvo bolje in večkrat opomni na Mohorjevo družbo ter se jim razložijo velike in mnogovrstne koristi, ki udom dohajajo iz nje. Gotovo duhovnik in vsak pošten človek z bridkostjo opazuje in ga v srce boli, ko vidi, kako notesana je tu in tam mladina, včasih še celo starina, in koliko se nahaja pri ljudeh še res prave dušne grdobe. Kaj storiti, kako opomoči? Jeden najgotovnejših pomočkov je Mohorjeva družba! Skušaj človeka zanimati za njene knjige, za njih berilo, pa boš premenil neugodno podobo v tako, da bo zopet človeka dostojna in naposled božja. V to delovati — kdo ne bi hotel, kdor ima srce na pravem mestu: duhovnik za svojo izročeno mu čredo, predstojnik za svoje podložnike, oče in mati za svoje otroke, gospodar za svoje domače ljudi! Knjige izidejo iste, kakor so napovedane v „Glasniku družbe sv. Mohorja“ v letošnjem Koledarju. Večinoma so tudi že v stavku in deloma v tisku dovršene, le na „Zgodbah sv. pisma“ delujeta najbolj njih marljivi g. pisatelj in potem tiskarna družbenega koledarja za l. 1897. pa se bomo kmalu lotili. Za zadnjo to knjigo prosimo gg. pisatelje še prav mnogo dušnih prispevkov. Molitvenik „Marija Devica, majnikova kraljica“ se dobi vezan v platno z rudečo obrezo po 40 kr., v usnje z zlato obrezo po 60 kr. doplačila. Bog nam blagoslovi v novem letu Mohorjevo družbo tako, da bo Slovencem v časno in večno srečo, pa v veliko čast pred svetom! Torej ne nazaj — ampak le naprej! — V Celovcu, dne 16. prosinca 1896. leta.

Odbor.

(Razlastitveni zakon) „Tagesposta“ poroča, da cesar ni potrdil v lanskem izrednem zasedanju deželnega zbora vzprejetega razlastitvenega zakona. V stavbenem redu, kateri je vlada predložila deželnemu zboru, so pač tudi neke razlastitvene pravice dostajajoče se določbe, vendar je po tem načrtu ta pravica jako omejena.

(Podiranje hiš v Ljubljani.) Pred nekaterim dnevi pričelo se je s podiranjem Kordinove hiše v Špitalskih

ulicah, v kateri se nahaja prodajalnica g. Schmidta, ter bode v kratkem večina hiš v tej ulici podrta. Dosedaj podrlo se je 35 hiš, čim pa nastopi gorkeje vreme, pričelo se bode s podiranjem v večji meri. Vseh hiš, katere je po komisijskem odloku treba podreti, je čez 150.

(Izjemni tarifi na južni železnici.) Vodstvo južne železnice je novič dovolilo izjemne tarife za dovažanje stavbenega materiala za popravo po potresu poškodovanih ali zgradbo vsled potresa porušeni ljubljanskih poslopij.

(Dvojen uboj.) Na Gradišči, mali vasi nad Vipavo, obstojita kakor povsod mej fanti, dve stranki, ki se večkrat mej seboj pretepata. V nedeljo, dne 19. t. m. popivali sta obe stranki v Andlovičevi krčmi na Gradišči. Bili so fantje precej dobre volje. Okolu 8. ure odšli so, razun 28letnih fantov Franceta Uršiča in Gregorja Lavrenčiča vsi iz krčme, vsak po svoji poti. Omenjena dva fanta nič zlega sluteč, napotila sta se potem tudi proti domu. Ko pa prideta do vaškega napajališča, stopi 20letni dninar Alojzij Jež iz Gradišča št. 27 najprej proti Gregorju Lavrenčiču in ga zabode brez vsacega vzroka trikrat zaporedoma v trebuh s tako silo, da je ta le še v 39 korakov oddaljeno Petričevo hišo prišel in se tam brez zavesti zgrudil; potem pa se je Jež zaletel še proti Francetu Uršiču in ga z nožem tako močno sunil v trebuh, da je ta le še zaječal in se zgrudil v napajališče. Usmiljeni ljudje prenesli so ga v Petričevo hišo, kjer je čez tri četrt ure umrl. Gregor Lavrenčič pa je umrl dne 21. t. m. ob polu osmi uri zjutraj. Njuijn pogreb je bil jako lep. Žalost starišev je nepopisljiva, to tembolj, ker je Uršič bil staremu očetu kot jedini sin tudi jedina pomoč. Storilec prijavil se je drugi dan sam orožnikom.

(Tržaško šolsko vprašanje.) Namestništvo v Trstu je zaukazalo tržaškemu magistratu, da ima osnovati posebni šoli za Gropado in Padrič. Namestništvo je utemeljilo svoj ukaz s tem, da otroci pri vremenskih razmerah na Krasu ne morejo hoditi v druge vasi v šolo. Čudno je pa, da je tržaško namestništvo bilo drugačnega mnenja, ko je razsojevalo o potrebi slovenske šole v Trstu. Tukaj ravno tiste vremenske razmere ne dopuščajo, da bi otroci zlasti po zimi hodili v okoličanske šole. Mestni otroci so še šibkejši nego kmetski in se še manj od njih more zahtevati, da bi hodili v šolo dolgo pot. Seveda, kadar gre za slovensko šolo v Trstu, ima namestništvo tržaško drugo mero.

(Koroškemu deželnemu zboru) je vlada predlagala, naj se upelje obvezni pouk veronauka na višji realki v Celovcu. Dotični predlog je bil stavil že škof dr. Kahn, a ga je večina bila že odklonila. Kaj pa stori z vladno predlago, se pa še ne vé. Deželni zbor je sklenil osnovati deželno hipotečno banko. Za ta predlog glasovala sta tudi slovenska poslanca in pa škof dr. Kahn, kateri ga je še nandušeno zagovarjal. V kranjskem deželnem zboru je pred leti poslanec Hribar predlagal osnovo podobnega zavoda, a možje, ki sedaj pripadajo katoliški stranki, so se močno upirali. Kar na Koroškem škof spozna za korisno, to se zdi naši katoliški stranki pogubno, seveda le zaradi tega, ker sami niso prišli

na to misel. Škof Kahn je v deželnem zboru stavil jako obširen predlog o ohranjenju kmetij. Predlog ima mnogo dobrih določeb, če tudi ni brez hib. Z njim se bode prepovedalo razkosavanje zemljišč. Prodajati se bodo smela le cela kmetijska posestva. Največja napaka je, da ta predlog ne bode nič oviral kupičenja zemljišč v jedni roki, če bode le dotičnik imel, da bode kupoval kar cele kmetije.

(V štajerskem deželnem zboru) je poslanec Sutter stavil predlog, naj se vlado naprosi, da odpove sedanjo carinsko pogodbo z Ogersko in pri obnovljenju pogodbe skuša doseči ugodnejše pogoje. Govornik je v dolgem govoru pojasnoval, kako škodljiva je sedanja pogodba. Ogri jo pa tudi na vse mogoče načine zlorabijo. Carine za avstrijsko blago res ni, a ovirajo uvažanje avstrijskega blaga z mitninami, železniškimi tarifi in posebnimi davki. Ogerska industrija se umetno podpira, da lažje uničujejo avstrijsko. Dovoljujejo se davčne olajšave, celo premije za izvoz ogerskih pridelkov. S številkami je govornik dokazal, kako da pojema izvoz avstrijskega blaga na Ogersko in narašča prevažanje ogerskih izdelkov in pridelkov v našo državno polovico. Poleg tega pa Štajerci čutijo, kako slabo uplivajo sedanje razmere na javno varnost. Tatovi prihajajo z Ogerskega. Če jih žandarji zasledujejo, beže čez mejo, kamor orožniki ne smejo za njimi.

(V goriškem deželnem zboru) se je stavila že cela kopa interpelacij zaradi slovenske ljudske šole od obeh strani. Slovenci od vlade zahtevajo pojasnila, kako da je dopustila, da se je šola spravila v tako nezdravo poslopje, misli li popraviti nepravilno postopanje pri vpisovanju slovenskih otrok, ker so jih več odgnali s pretezo, da imajo bližje v slovenske šole v okolici, kaj hoče storiti, ker se je mej letom več slovenskih otrok vsprejelo nepostavno v italijanske šole in kako hoče preskrbeti za pouk tistih slovenskih otrok, katerih ne bodo mogle poučevati samo štiri učne sile, ki so se nastavile na slovenski ljudski šoli. Italijani pa na drugi strani se v interpelacijah pritožujejo, kako da vlada sili mesto, da je morala tako naglo šolo otvoriti, zakaj da zahteva, da se bode morala pozneje šola zgraditi v mestu i. t. d. Italijani so pa v posebni interpelaciji vlado opozorili na potrebo italijanskega vseučilišča v Trstu, katero

željo Italijani vsako leto v goriškem, tržaškem in isterskem deželnem zboru izražajo na ta ali oni način.

(Tržaški namestnik Rinaldini.) Slovanski poslanci so grofu Badeniju v posebni spomenici pojasnili krivice, ki so se jim godile v isterskem deželnem zboru. Iz te spomenice je ministerski predsednik spoznal, da vitez Rinaldini ni mož, ki bi mogel Italijane pripraviti k spoštovanju zakona. Zaradi tega se v vladnih krogih resno premišluje, da ga zamene z drugim možem. Govori se, da ima vlada zbranega že Rinaldiniju namestnika, ki je mej drugim več vseh deželnih jezikov in na katerega se sme zanašati, da ne bode samo gladil Italijanov. V italijanskih krogih so zaradi tega že malo potrli. Računali so na to, da se jih bode vlada ustrašila in bode prijenjala. Ker so dosedanje vlade jim vedno gledale skozi prste, bili so prepričani, da bode sedaj ravno tako. Windischgrätz vlada se jih je bila ustrašila, in ni bila izvela že izdanega ukaza glede dvojezičnih napisov, mislili so, da bode Badenijeva vlada se tudi prestrašila in bode dejanski, če tudi morda ne postavno, dovolila jim jedini poslovni jezik v isterskem deželnem zboru.

(Isterski deželni zbor.) Razmere v isterskem deželnem zboru so se za Slovane jako nepovoljno razvile. Italijani so se strogo postavili na stališče, da je poslovni jezik deželnega zbora italijansk. Če so slovanski poslanci stavili kak predlog v slovenščini ali hrvaščini, ga deželni glavar ni postavil na dnevni red. Interpelacije slovanskih poslancev so se v italijanščino prevajale in v zbornici le v italijanščini prečitale. Naravnost čudno je pa, da je tudi vladni zastopnik jedino italijanski odgovarjal na interpelacije slovanskih poslancev, ko je vendar grof Badeni vitez Rinaldiniju bil naročil, da naj varuje v isterskem deželnem zboru strogo enakopravnost. Ne vemo, se je li vladni zastopnik bal Italijanov, ali pa je nalašč slovenščino preziral. Seveda je pri tem neodločnem postopanju vlade italijanska večina jako predrzna postala. Razveljavila je v svoji predrznosti volitev slovanskih poslancev Mandiča in Jenka, ki sta bila voljena z veliko večino. Nič ni pomagalo, da je sam vladni zastopnik zagotavljal, da je volitev bila popolnoma postavna. Slovanskim poslancem ni ostajalo drugega, kakor ostaviti deželni zbor.

Razne vesti.

(Hudodelniški album.) Po vzgledu policijskih oblastev v večjih mestih naložil je tudi ljubljanski mestni policijski urad album, v katerem se nahajajo fotografske slike oseb, ki so bile že kaznovane zaradi hudodelstva roparskega umora, ropa, tatvine, ponarejanja denarja, uradnih pečatov in podpisov, zaradi goljufije in izneverjenja. Ta album šteje sedaj 729 slik. Zastopano je tu staro in mlado — 7letni deček poleg 70letnega starca — zastopani tudi razni stanovi — piskrovez poleg elegantnega postopača — zastopani domači in tujci. Domačih, t. j. na Kranjskem rojenih oseb, nahaja se v tem interesantnem albumu 222, ki so bile kaznovane skupaj že s 587 leti težke ječe; največ jih je iz ljubljanske okolice, kam-

niškega in kranjskega okraja. Po spolu je 165 moških in 57 ženskih.

(Nezgoda.) Šestletni tesarski sin Janez Šušteršič iz Stanešič se je igral s puškinim tobolcem (kapselnom). Užgal ga je z žveplenko in se mu je razletel. Dečko je hudo poškodovan na obrazu, posebno na levem očesu.

(Požari.) Hišnemu posestniku Jos. Jarcu na Karolinski zemlji št. 27. pogorela sta dne 17. m. m. mej polu 5. in 6. uro zvečer šele lansko leto postavljeni hlev in šupa s krmo in steljo vred. Pogorelčev 5letni sin igral se je v senu z žveplenkami ter na ta način zanetil ogenj. — V noči od 14. do 15. t. m. je po neprevidnosti bilo začelo goreti v kleti graščine vojvode Parmškega pri Cmureku.

na Štajerskem. Nevarnost je bila velika, kajti bilo je v gradu 50 kubičnih metrov drv in vagon premoga.

(Trideset let po nedolžnem v pregnanstvu.) Leta 1865. je pogorela vas Skvosnovo na Ruskem. Sum, da je zanetil ogenj, se je obrnil na nekega Sušina. Župan Laptjev je bil dal tisto noč Sušina aretovati zaradi pijančevanja. Iz zapora je Sušin videl, da gori pri županu; klical je najprej na pomoč, potem pa skušal prebiti steno zapora. Ko je napravil toliko luknjo, da bi lahko splezal, prišli so ljudje. Dolžili so Sušina, da je prebil steno, zanetil

ogenj in potem zopet splezal v ječo in na podstavi te podatkov ga je sodišče obsodilo na smrt, katera kazen se mu je premenila v šest let delovanja v sibirskih rudokopih in trideset let pregnanstva v Sibiriji. Sušin je to kazen prestopal. Sedaj je neki Bahtarin na smrtni postelji obstal, da je on l. 1865. zanetil požar in da je bil Sušin po nedolžnem obsojen in kaznovan. Reven starček se je vrnil Sušin v svoj rojstni kraj, kake odškodnine seveda ne dobi — kam pa bi država prišla, ko bi morali plačati odškodnine vsem, katerim se je zgodila kaka krivica.

Klerikalna skrb za obrtnike.

V kranjskem deželnem zboru je gospod Kalan bil taval predlog, da naj se odpravi rokodelsko delo v prisilni delavnici v Ljubljani. Namen tega predloga je bil jasen. Klerikalci se hočejo prikupiti obrtnikom, da bi ž njih pomočjo zmagali pri mestnih ali kakih drugih volitvah v Ljubljani. V ta namen so ob svojem času bili ustanovili konservativno obrtno društvo, ki pa jim ni doneslo zaželenega sadu.

Deželni odbornik dr. Schaffer je odgovoril, da se v prisilni delavnici ne jemlje nobena naročila. Kalanov predlog je torej bil povse odveč, v kolikor se tiče zasebnih naročnikov, in ne dvomimo, da je odbornik dr. Schaffer resnico govoril. Če pa se morda jemljejo naročila, pa krivda zadeva katoliško stranko samo, vsaj je z Nemci odločevala v deželnem odboru, kateri gospodari s prisilno delavnico. Deželni glavar Detela ima gotovo toliko avtoriteto, da bi tako zlorabo odpravil, ako ima le dobro voljo.

Kakor pa izvemo iz razprav pri obrtnem shodu pri Koslerju dne 19. m. m. pa nekateri katoliški zavodi svoje potrebščine naročajo v deželni prisilni delavnici. Tako je povedal čevljar Kovač, da je on jedenkrat se poganjal za čevljarsko delo v „Marijanišču“, a se je delo oddalo prisilni delavnici, ki je računila 10 kr. manj od para. Tukaj bi katoliška stranka lahko kaj storila, ako jej je res kaj za obrtnike. Gospod Kalan bi tu mej svojimi znanci lahko več storil za obrtnike, kakor s svojo resolucijo v deželnem zboru. Ravno tako naj dela na to, da tiskovno društvo opusti knjigovoznico. Dokler pa bodo gospodje sami dajali dela svojih zavodov prisilni delavnici in sami delali v lastnih zavodih konkurenco obrt-

nikom, tako dolgo pač obrtniki ne bodo verjeli njih sladkim besedam.

Namen Kalanove resolucije se je pokazal že pri omenjenem shodu. Sklical ga je bil pasar Kregar, o katerem je znano, da le to dela, kar mu v farovžu rečejo, že z namenom, da se bode gospodu Kalanu pela hvala in se raznesla njega skrb za male obrtnike. Sešli se obrtniki niso bili Kregarjevih nazorov in so torej ga pri volitvi predsednika prezrli. Oglasil se je bil najprej za besedo bukvovez Breskvar in govoril zoper delo v prisilni delavnici. Napeljal je bil jako dobro, da se shod konča z zaupnico gosp. Kalanu ali katoliški stranki. Vse bi morda bilo šlo dobro, da ni za njim čevljar Kovač povedal, da katoliški zavod daje dela v prisilno delavnico. Sedaj seveda ni bilo več mogoče za „politično katoličanstvo“ delati nobenih reklam. Gospod Kregar je končno še poskušal delati reklamo za Kalana, a ne s posebno srečo, četudi je zabavljajl proti dr. Tavčarju in trgovski zbornici. Seveda vse take besede ne morejo napraviti pravega vtisa, ako se vidi, da katoliška stranka v dejanju drugače ravna, nego govori.

Pri tem pa moramo pomisliti, da se je nekdaj vršilo v veliko večji meri v prisilni delavnici rokodelstvo, nego se dela sedaj. Da se je to odpravilo, pa ni zasluga mož katoliške stranke, nego v prvi vrsti zasluga moža obrtnika, kateri je še sedaj pri narodni stranki. Zato je bilo treba precej truda, predno so gospodje spoznali, da ne gre, da bi deželni zavod delal konkurenco mestnim rokodelcem. Katoliška stranka pa dosedaj za obrtnike nima zaznamovati še nobenih zaslug.

Poučne stvari.

Kobilarna v Lipici.

Priobčil dr. Slane.

(Konec.)

V tej kobilarni sta dva starejša žrebca in dva mlajša. Žrebci so lepi. Mislil sem si, da za to kobilarno najlepše žrebce obdržijo in ven na deželo kaj slabega dajejo. Prepričal sem se, da to ni istina; žrebci lipicanski, ki jih dobimo na žrebarske postaje ven, so ravno tako lepi.

Lipičanski konji slovijo po vsej Avstriji. Ustanovitelj te kobilarne je sprva žrebce in kobile iz Španjske dobil in tudi iz Gorenje Italije. Ti žrebci in kobile bile so potomci onih konj, ki so jih Arabci na Španjsko pripeljali.

Pozneje so se pa pridobili čistoplemeni arabci in to posebno v tem stoletju. Mej najlepšimi in najboljšim žrebci čisto arabskega plemena so bili: Siglavy, Gazlan, Samson, Hadudi, Ben-Azet; izmej španjskih in italijanskih; Pluto, Conversano, Neapolitano, Maestoso. Ti slednji se od čistih arabcev razločujejo po močnejši glavi ter skrivljenim nosom. Oba plemena se pa tudi poznata v navedenih 80 kobilah, ker nekatere kobile imajo del od čela do ust malo skrivljen.

Po šestih mesecih se žrebeta odstavijo in potem pridejo v žrebetišče v Prestranku. To je veliko posestvo mej Št. Petrom in Postojino. Tam je zdaj 300 žrebet od jednega do tretjega leta.

Prestranek leži tudi na Krasu in še bolj v zatišji kot Lipica in ima velike prostore pašnike z najboljšo travo.

Dosti triletnih žrebet pošljejo v cesarsko kobilarno v Kludrubu na Češkem, kjer se navadijo dobro voziti ter se izurijo za jahače.

Naš cesar ima več kobilaren, v Kludrubu so tudi Lipičani, ali nikjer se tako dobro ne ohrani arabsko plemo, da se ne spremeni, kakor v Lipici. Menda so obnebje, krma in tla tam jako ugodna za ohranitev istega.

In le kar je najboljše vstvarjeno, kar je visoko v krvi in ima najlepšo hojo, se obdrži in za rejo porablja. Naš cesar rabi rad te Lipičane za hitro vožnjo. Znani so Lipičani kot jako urni in pametni konji. Jahače te pasmi rabijo za cesarsko gardo in za takoimenovano špansko jahalnico na cesarskem dvoru na Dunaju. Kobile in žrebeti, ki so nekaj časa na cesarskem dvoru služili, pridejo potem nazaj v Lipico. Videl sem v Lipici več teh kobil, ki so na Dunaju hudo tekali morale, ali prinesle so nazaj celo čiste noge.

Če s temi lipičankami primerjam naše kobile, katere n. pr. mi Dolenjci za rejo jemljemo, se bi kar raz

jezil. Seveda naš kmet ne more svojih kobil brez dela imeti in naš loček in kraška mrva sta si hudo v laseh, ali tako brez glave vendar ne gre kobil žrebetiti pustiti; je škoda za trud in seno in pašo za izgojo žrebet od naših kobil. Zdaj, ko sem v Lipici bil, razumem, da se na Dolenjskem pri premiranju tako malo dobrih kobil najde. Vzame se za žrebetanje pri nas vse, kar se zove kobil in ne gleda se na to, da žrebe največ svoje rasti in lastnosti od matere podeduje in ne od žrebca. Če bi naši možje, ki se s konjerejo pečajo, v Lipico prišli, vse druge kobile bi si sčasoma za rejo omislili. Le pogled v jeden blev v Lipici jim bo povedal, da je vse za nič, kar doma v kobilah imajo. Pa o tem prihodnjič več. Danes bi le opozoril našo kmetijsko družbo na to, da lastni vid vse drugače uči, kakor še toliko poduka. Ali bi ne bilo mogoče par sto goldinarjev kje dobiti, da bi se n. pr. z Dolenjskega kacij 40 dobrih kmetov konjerejcev peljalo v Trst, od tam v Lipico in mej potjo nazaj v Prestranek! Plačati bi se morala le vožnja, drugo bodo že sami preskrbeli!

Tržne cene v Ljubljani

29. januarja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	89	Špeh povenjen, kgr.	—	66
Rež,	7	30	Surovo maslo, "	—	78
Ječmen, "	6	50	Jajce, jedno	2	—
Oves, "	6	70	Mleko, liter	—	9
Ajda, "	7	50	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, "	6	50	Telečje "	—	66
Koruza, "	5	50	Svinjsko "	—	58
Krompir, "	2	80	Kostrunovo "	—	36
Leča, "	12	—	Pišanec "	—	60
Grah, "	12	—	Golob "	—	17
Fizol, "	11	—	Seno, 100 kilo	2	50
Maslo, kgr.	—	88	Slama, "	—	70
Mast, "	—	70	Drva, trda, 4 metr.	6	80
Špeh svež	—	62	" mehka, 4 "	4	80

Dva dimnikarska pomočnika

vsprejme

Fr. Rudež, dimnikarski mojster v Kobiljaglavu.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13

(2—3)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavoprsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 15. februarja 1896.

Loterijske srečke.

Dunaj, dne 25. januarja:	38, 37, 64, 3, 49.
Gradec, dne 25. januarja:	73, 58, 83, 4, 81.
Trst, dne 18. januarja:	1, 61, 90, 30, 89.
Brno, dne 30. januarja:	59, 44, 79, 55, 66.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijaceljski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(1—3)

Kathreiner
KNEIPP^{ovo} SLADNO KAVO

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner

Kneippova sladna kava?

To je zdrava hišna in družinska pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta sladna kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je čisto priroden plod v celih zrnih, in se rabi z velikim pridom namesto cikoriije in drugih zmletih tvarin, ki se h' kavi mešajo, o katerih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da

so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena tretjina Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko bolj zdrava in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo priporočajo najimenitnejši zdravniki, vsaki dan je bolj obrajtana kot zdrava redilna pijača v javnih zavodih, kakor tudi v stotisočernih družinah. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lahko prebavljiva, redilna in ob enem okusna jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne bele zavoje z varnostno znamko, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

